

CUPRINS

Dedicatie	3
Prolog	6
Partea I	
De la 1814 până la 1830	13
Capitolul I	
Dinu Păturică	13
Capitolul II	
Postelnicul Andronache Tuzluc	20
Capitolul III	
Românul și fanariotul	36
Capitolul IV	
Chera Duduca	40
Capitolul V	
Educațiunea ciocoiului	52
Capitolul VI	
Ipocriții în luptă	64
Capitolul VII	
Până nu faci foc, fum nu iese	75
Capitolul VIII	
Mijlocul de a face foc fără să iasă fum	85
Capitolul IX	
Confidențele	89
Capitolul X	
Chir Costea Chiorul	94
Capitolul XI	
Adevărul e proastă marfă	101

Capitolul XII	
Una la mână!	110
Capitolul XIII	
Ce dai să te fac ispravnic?	128
Capitolul XIV	
Țin’te bine, arhon postelnice!	136
Capitolul XV	
Scene de viață socială	144
Capitolul XVI	
Fă-te om de lumea nouă, Să furi cloșca după ouă!	161
Capitolul XVII	
Muzica și corografia în timpul lui Caragea	175
Capitolul XVIII	
Ce n-aduce anul, aduce ceasul	182
Capitolul XIX	
Avertismentele	196
Capitolul XX	
Teatrul în Țara Românească	203
Capitolul XXI	
Femeia a scos pe om din Rai	213
Capitolul XXII	
„Italiana în Algir“	227
Capitolul XXIII	
Slugile boierești	237
Capitolul XXIV	
Cochii Vechi	247

Capitolul XXV	
Marea hătmănie	254
Capitolul XXVI	
O scenă dramatică	262
Capitolul XXVII	
Blăstemul părintesc	275
Capitolul XXVIII	
Un suflet nobil	293
Capitolul XXIX	
Lagărul de la Cotroceni și trădarea	303
Capitolul XXX	
Alesandru Ipsilant și Eteria grecească	319
Capitolul XXXI	
Cu rogojina aprinsă-n cap și cu jalba-n proțap	327
Capitolul XXXII	
Ocna părăsită	338
Epilog	
Din opincar, mare spătar	354
Cronologia vieții și a operei	359
Repere istorico-literare	362

Capitolul XXVII

BLĂSTEMUL PĂRINTESC

Scena întâmplată în Biserica Lucaci produse un mare zgomot în societate. Câtva timp nu se vorbi decât de înnebunirea postelnicului Andronache și mai cu seamă de mărturisirea lui, prin care declara pe Păturică de autor al tuturor nenorocirilor sale. Este însă un proverb românesc vechi care zise: „Timpul face și desface“. Societățile umane, acest amalgam compus din ființe bune și rele, înțelepte și nebune, pline de curiozitate și impasibile, bizare și nătânge, de multe ori se alarmează de fuga unui principe, de căderea unui popor în sclavie sau de falimentul unui bancher.

În asemenea cazuri, mulțimea se adună în grupe pe ulițe și în locurile publice, raționează asupra evenimentului, vorbește cu zgomot, declamă și se înfuriază. Jurnaliștii fac articoli fulgerători și plini de semnul mirării și al întrebării, prin care se silesc a da faptului o importanță de o mie de ori mai mare decât este el în realitate; dar pe dată ce trece timpul cerut pentru

satisfacerea curiozității publice, o tăcere mormântală se răspândește asupra faptului; principele căzut rămâne cu oasele zdrobite de cădere, popoul sclav geme cu lanțul de braț, iar creditorii falitului fraudulos se mulțumesc cu zece la sută din capete, fără ca societatea să se turbure cât de puțin. Iată ce este societatea în vanitatea ei; de aceea Păturică, ca om înțelept ce era, lăasă lumea să vorbească ce-i va plăcea și cât îi va plăcea, iar el își regulă casa și interesele sale cât putu mai bine.

Starea lui se compunea din trei moșii, două vii și o casă pe una din cele mai frumoase ulițe ale Bucureștilor. Dacă el s-ar fi gândit mai bine la nestatornicia și ticăloșia lucrurilor omenești, negreșit că s-ar fi oprit aci și ar fi petrecut o viață dulce și liniștită; dar el era ambițios și ambițiunea nu are margini. De ce folos ar fi fost avuția pentru dânsul dacă i-ar fi lipsit acea pozițiune socială care ar fi putut să-i deschiză ușile boierilor celor mari și să-l facă egal cu dânsii? Iată ideile ce preocupau pe Păturică în primele zile ale emancipării sale din clasa vătafilor de curte.

În timpul acela sosi și cartea vizirului Derviș Mehmet, prin care făcea cunoscut boierilor și poporului român că Alesandru Șuțu s-a numit domn al Țării Românești.

Păturică, voind să profite de acest eveniment, mai întâi se informă despre starea lucrurilor și, după ce află numele tuturor persoanelor ce încongiurau pe noul domnitor, începu a se duce des pe la Curte și,

CIOCOII VECHI ȘI NOI

prin lingușiri pline de bazeță, dobândi cu început favoarea tuturor. Casa lui devenise un loc public unde se adunau toți paraziții Bucureștilor, căci, din nenorocire, această lepră a societății esista și pe atunci, cu deosebire că paraziții din zilele noastre sunt favorizați și puși în slujbe.

Fanarioții veniți din Țarigrad cu Alecu Vodă Șuțu găseau în această casă un tezaur de toate cele mai încântătoare plăceri. Vutcile și cafelele cele mai bune, ciubucele și narghelele cele împlute cu parfumatul tutun al Siriei, jocurile de noroc cele mai despuitoare și femeile cele cu ochii mai fermecători decât ai *vasiliscului*¹, toate aceste puternice baterii de corupțiune erau adunate în casa lui Păturică. În fine, oricine intra în acest palat fermecătoresc ieșea încântat de plăcerile ce gusta într-însul, iar mai cu seamă de buna primire și de îngrijirea cu care erau tratați de gentila și multiscusita fanariotă.

Păturică știa tot ce se petrecea în casa sa, dar în loc să se deștepte într-însul simțământul de onoare, din contra, el se bucura când vedea pe fanarioți oftând și făcând ochi dulci femeii sale.

Aceste infamii îl făcură să fie foarte bine priimit la Curte, iar mai în urmă îi procurară rangul de mare *stolnic*² și funcțiunea isprăvniceii de străini, care-l

¹ vasilisc - animal din basme, asemănător cu un șarpe, despre care se credea că ucide cu privirea

² stolnic - dregător care purta grija mesei domnești, fiind șeful bucătarilor, al pescarilor și al grădinarilor

puse în relațiune cu consulul rusesc și austriacesc, două mine noi de exploatat.

Într-o zi, el dedea masă mare protectorilor și noilor săi prieteni. Toate dispozițiunile se luaseră ca să mulțumească cu desăvârșire pe oaspeți. Cornul abondinței coprindea mai puține bunătăți în comparațiune cu cele ce se vedeau pe masa parvenitului. Aș dori să descriu numărul oaspeților, împreună cu calitățile morale și fizice ale fiecăruia în parte, dar asta se atinge de epopee și mi-e frică să nu mă trântescă Pegas. Mă mărginesc dar numai în povestirea unui incident care turbură acest ospaț măreț și umili foarte mult mândria lui Păturică.

Pe când mulțimea fanarioților mânca și bea în onoarea lui Păturică, un zgomot de trăsură se auzi în uliță. Acest zgomot venea de la o cărucioară de țară, fără coveltir (neacoperită). Ea era trasă de doi cai slabi ca niște iezme și conduși de un băiat îmbrăcat țărănește. Înăuntru era așternut fân, peste care era pusă o scoarță (covor) roșie cu vârgi, pe care ședea un boierinaș de provincie, îmbrăcat cu anteriu de dimie verde, cu caravani (nădragi) de pânză albă de casă, cu târlici și iminei roșii în picioare, cu libadea de aba albă împodobită cu găitan negru și cu un cauc ascuțit îndesat pe cap.

Dacă cineva ar fi calculat vârsta acestui boier de țară după perii săi cei albi ca zăpada, negreșit că i-ar fi dat de la șaptezeci până la șaptezeci și cinci de ani și nu ar fi greșit; judecat însă după falnica ținere a corpului și după frăgezimea feței sale și ochii cei plini

CUPRINS

TOM SAWYER ÎN STRĂINĂTATE	3
Capitolul I	
Tom caută noi aventuri	5
Capitolul II	
Ascensiunea cu balonul	18
Capitolul III	
Tom ne învață geografie	27
Capitolul IV	
Furtuna	37
Capitolul V	
Pământ!	43
Capitolul VI	
Întâlnim o caravană	53
Capitolul VII	
Tom vorbește despre purice	60
Capitolul VIII	
Lacul care dispare	69
Capitolul IX	
Tom ține un discurs despre deșert	81
Capitolul X	
Dealul Comorilor	89
Capitolul XI	
Furtuna de nisip	98
Capitolul XII	
Jim, pe spinarea Sfinxului	111
Capitolul XIII	
După pipa lui Tom	123

TOM SAWYER DETECTIV	133
Capitolul I	
O invitație pentru Tom și Huck.....	135
Capitolul II	
Jake Dunlap	141
Capitolul III	
Furtul diamantelor	147
Capitolul IV	
Jake îi păcălește pe cei doi	154
Capitolul V	
Crima din pădure	159
Capitolul VI	
Încercăm să luăm diamantele	163
Capitolul VII	
Straja de noapte	170
Capitolul VIII	
De vorbă cu strigoiul	175
Capitolul IX	
În căutarea lui Jake Dunlap	181
Capitolul X	
Unchiul Silas este arestat	188
Capitolul XI	
Tom Sawyer îi dă în vileag pe vinovați	192
Cronologia vieții și a operei	215
Repere istorico-literare	219

Capitolul VIII

LACUL CARE DISPARE

Am mâncat mai devreme în dimineața aia și am început să ne uităm în jos, către deșert. Vremea era tare plăcută, deși nu ne găseam prea sus. După apusul soarelui, trebuia să coborâm jos de tot, fiindcă în deșert, noaptea, se face foarte frig. Astfel că, până se făcea întuneric deplin, ajungeam doar la o mică distanță de nisip.

Ne uitam cum luneca umbra balonului peste pământ și, din când în când, priveam și în zare, ca să vedem dacă se mișcă totuși ceva. Apoi iar priveam umbra mișcătoare a balonului. Deodată, am văzut, chiar sub noi, o mulțime de oameni și de cămile zăcând împrăștiați în toate direcțiile, tăcuți de parcă dormeau.

Curioși, am oprit balonul chiar deasupra lor. Abia atunci am văzut că erau morți! Am simțit cum ne trec fiori de groază. Tăceam mîlc ori vorbeam în șoaptă, așa cum fac oamenii la o înmormântare. Am mai coborât puțin, încet, apoi ne-am oprit. Eu și cu Tom am coborât pe pământ, printre ei. Erau acolo bărbați,

femei și copii... Soarele îi uscaseră, le întunecaseră și le încrețiseră pielea, încât arătau ca mumiile din pozele pe care le văzusem în cărți. Totuși, erau oameni adevărați, doar că păreau cufundați în somn...

Unii dintre oameni și câteva animale erau, în parte, acoperiți cu nisip, dar cei mai mulți nu, fiindcă nisipul era foarte fin acolo, iar sub acesta se găsea pietriș și pământ tare. Hainele putreziseră și, când apucați o zdreanță, se rupea de îndată, ca o pânză de păianjen. Tom credea că zăceau acolo de mulți ani.

Unii oameni aveau puști ruginite lângă ei, alții săbii și pistoale lungi, împodobite cu ornamente de argint. Toate cămilele erau încărcate cu bagaje, iar acestea din urmă crăpaseră ori putreziseră și li se împrăștiase conținutul pe jos. Ne-am gândit că armele nu le mai erau de folos morților, așa că am luat o sabie și câteva pistoale. Am luat și o cutiuță, pentru că era foarte frumos lucrată și avea incrustații de argint, măiestrit făcute. Apoi am vrut să-i îngropăm pe oameni, dar nu aveam cum să o facem; dacă i-am fi acoperit cu nisip, vântul l-ar fi îndepărtat de pe trupurile lor.

Ne-am urcat în balon și am plecat de-acolo. Curând, acea pată neagră de pe nisip nu se mai vedea și bieții oameni nu se mai zăreau. Ne-am tot gândit și am tot încercat să ghicim cum se întâmplase de se găseau în locul respectiv și ce pățiseră, dar n-am putut afla. Mai întâi, am crezut că se rătăciseră și au mers la întâmplare până când au rămas fără apă și mâncare, apoi au pierit. Dar Tom ne atrase atenția că nici

TOM SAWYER ÎN STRĂINĂTATE

animalele sălbatice, nici păsările de pradă nu se atinseseră de ei. Așa că, până la urmă, am lăsat-o baltă și am hotărât că era mai bine să nu ne mai batem capul degeaba, fiindcă ne întristam în zadar.

Apoi am deschis cutia și înăuntru am găsit pietre prețioase și bijuterii, destul de multe, și câteva mici voaluri, la fel cu cele pe care le purtau femeile moarte, având pe margini niște monede de aur foarte ciudate, cum nu mai văzuserăm. Ne-am întrebat dacă nu ar fi fost mai bine să ne întoarcem, să-i găsim și să lăsăm cutia. Dar Tom a cugetat o clipă și a zis că nu, fiindcă ținutul era plin de tâlhari și era posibil ca aceștia să vină și să fure bijuteriile, iar vina ar fi fost a noastră, căci noi am fi pus prada în calea lor. Așa că am plecat mai departe. Eu însă aș fi vrut să fi luat toate bogățiile, ca să nu lăsăm vreo tentație în urma noastră.

Petrecuserăm două ore în căldura aceea sufocantă și, când am urcat în nacelă, eram cumplit de însetați. Am mers direct la butoiul cu apă, dar apa se stricase și se amărâse. Pe deasupra, mai era și prea fierbinte ca s-o bei, așa că n-am putut să ne potolim setea. Era apă din fluviul Mississippi – cea mai bună din lume – și am încercat să scoatem noroiul de pe fundul vasului, ca să vedem dacă asta ne ajută la ceva, dar în zadar.

Ei, bine, niciodată nu ne mai fusese atât de sete, până să ne uităm la oamenii aceia rătăciți. Acum însă, de îndată ce am priceput că nu mai aveam ce bea, eram de treizeci de ori mai însetați decât cu un sfert

de minut în urmă. Curând, ne doream să ținem gurile deschise și să găfâim ca niște câini.

Tom ne-a zis să ne uităm cu atenție în jur și să căutăm o oază, fiindcă altfel aveam să pierim și nimeni nu avea să știe ce pățiserăm. Așa că ne-am uitat. Am tot privit prin ocehan, până când ne-au obosit brațele și nu le mai puteam ține ridicate. Două, trei ore ne-am uitat întruna, dar nu vedeam decât nisip, nisip și iar nisip. Mai vedeam și aerul fierbinte tremurând deasupra deșertului. Vai de mine, nimeni nu știe ce-ai suferință câtă vreme nu e însetat rău de tot și nu are niciun pic de apă în jur. În cele din urmă, n-am mai suportat să mă uit la platourile acelea încinse. Am renunțat să mai caut și m-am culcat pe un cufăr.

Deodată, Tom a scos un strigăt: Oaza! Am sărit ca ars și am privit într-acolo. Un lac întins, strălucitor, cu palmieri legănându-se încet deasupra lui, oglindindu-se în apa limpede! Niciodată n-am văzut ceva mai frumos. Lacul se găsea încă departe de noi, dar asta nu conta. Am pornit la drum cu o sută de mile pe oră și am calculat că vom ajunge lângă lac în șapte minute. Dar, oricât de repede am fi mers, apa rămânea la aceeași distanță de noi. Nu ne apropiam deloc de ea, după câte mi se părea. Da, dom'le, lacul rămânea la fel de departe și strălucea ca în vis. Nu puteam să ne apropiem cu niciun chip. În cele din urmă, a dispărut la fel de brusc precum apăruse.

Tom s-a holbat și a zis:

- Băieți, a fost un miraj!

TOM SAWYER ÎN STRĂINĂTATE

A zis asta de parcă se bucura. N-am înțeles ce motiv ar fi avut să se bucure. Așa că am spus:

- Poate. Nu-mi pasă ce nume are, ci vreau să știu ce s-a întâmplat cu el?

Jim tremura tot. Era așa de speriat că nu putea vorbi. Ar fi vrut să întrebe același lucru, dacă ar fi putut să o facă. Tom zise:

- Ce s-a întâmplat cu el? Doar vezi și singur că a dispărut.

- Da, însă unde s-a dus?

Tom s-a uitat la mine de sus și a întrebat:

- Ei, bine, Huck Finn, unde ai vrea să se ducă? Nu știi ce-i ăla un miraj?

- Nu. Ce e?

- Nimic altceva decât imaginație. Asta e, nimic altceva.

M-am cam supărat auzindu-l vorbind astfel și am zis:

- De ce vorbești așa, Tom Sawyer? N-am văzut eu lacul?

- Da, crezi că l-ai văzut.

- Nu cred, ci l-am văzut.

- Îți spun eu că nu l-ai văzut, fiindcă nu era acolo unde crezi tu că l-ai văzut.

Jim era așa de uimit de cuvintele lui, că s-a amestecat în vorbă și a zis, supărat și mâhnit:

- Domnu' Tom, te rog, nu spune așa lucruri în așa vremuri grele ca astea. Nu salvezi doar pe tine, salvezi și pe noi, cum făcut Annamis și Safira. Lacul a fost